

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у адату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

ЦЕТИЊЕ, 12 октобра.

Велезначајна свечаност, свадба Његовог Краљевског Височанства Престољасљедника италијанског, Принца од Неапоља, Виктора Емануела, и Њеног Височанства Књагинице Јелене, сретно је свршена међу нама отпутовањем Височанствених Вјереника преко Бара у Италију у сриједу, 8. окт. м. у 5½ ура у јутро на оклопници „Савоја.“

Са узвишеним вјереницима отпутовао је у Италију Његово Височанство Књаз и Господар, Њена Свјетлост Књагиница Ана и Његова Свјетлост Књаз Мирко, Велики Војвода Зете и Граховца, са одабраном свитом.

Од Цетиња до Бара народ је свуда предусријетао и дочекивао узвишене сватове највећим одушевљењем, љубављу и оданошћу; износио им здравље, и обасипао их цвијећем.

Свечани је поход како на Ријени тако на Виру и у Бару ушао и изишао кроз триумфалне капије и био поздрављан метцима тонова са тврђава Жабљака, Лесендре и Вољујнице. Особиту је пажњу на себе обратила и свечаност увеличала ријечка флотилија на Скадарском језеру, која је, уређена у линији од два километра, чинила почасти дивној кити сватова. Бурнијема овацијама за Височанствене Вјеренике, за обије владајуће династије и за Црну Гору и Италију пије било краја. Неописаним пак одушевљењем и поздравима испраћени су узвишени вјереници и сватови, кад су се навезли на Спље море, бурну хуку којег разбивало је народно „живјели!“ и „сретаи пут!“ са обале и узајамно грување топова са Вољујнице и „Савоје“, којијема се придружило и 7 аустро-угарских оклопница, које су нарочито ту дошле, да поздраве Принца од Неапоља са Његовом узор-вјереницом и узвишеним сватовима.

Ова епохална свадба, као и све досадање прилике, јасан је доказ како су Црногорци везани за своју главну династију као нокат за месо. Они, преживјели остаци косовских јунака, шестогодишњи браници српске вјере и народа, за сва слава своја дјела, која су починили, осјећају се благодарни својим јуначким и човјечким Господарима, који су их свуда лично предводили и с њима подједнако дијелили све згоде и незгоде. Црногорски Господари, ни војничком силом и опремом, ни сјајем и богатством, него јединим моралним падмоћњем, чојчким и јуначким држањем, прегаланштвом за народну идеју и пожртвовањем себе самјих за добро и напредак свога народа, задобили су у истој неограничено повјерење и могли, помоћу својих јунака, одржати и прославити себе и своју драгу Црну Гору. Природна је за то ствар, што су се Црногорци и овом приликом, сваки без разлике, одазвали и тако многобројно учествовали овом епохалном весељу свога височанственог Двора,

које је у истој мјери било и њихово опште народно весеље.

Али, поред ове чињенице, још је по сриједи и друга, која је изазвала Црногорце, да онако одушевљено полете на свадбу Њ. К. В. Принца од Неапоља. Италијанци су своји Црногорцима георафским положајем, историјским догађајима, народним тежњама; Црногорац познаје Италијанца као вјековног борца за своја народна права, за народну своју слободу и јединство — а то су идеали, за које су Црногорци пет вјекова крв своју пролијевали. Бесмртни владоци из Славне Савојске Куће за Црногорце су исто као овјенчани Господари из Куће Петровић-Његоша; јер су и они увијек предјачили своје народу у свему, што је било за Италијанце лијепо и честито и што их је сјединило и понело на врхунац славе и општег поштовања. За то су Црногорци у Принцу Неапољском познали човјека и јунака, рођена од људи и јунака, и за то су уз њега пријенули и с њиме се одушевљавали као да је њихове горе лист, јер Црногорац ништа тако високо не цијени и поштује као чојство и јуначко, а ове двије врлине преносе се у крви са оца на сина у људској и јуначкој Савојској Кући.

Ове узајамно једнаке црте и околности италијанског и црногорског народа, подједнаке врлине њихових владајућих Кућа, биле су овом приликом стварни узрок, што су се Црногорци и Италијанци предусријетали, поздрављали и друговали као стари пријатељи и познаници; исте мисли, исте жеље и осјећаји нахипили су од њих љубазну браћу, поуздане побратиме. У тој пријатељској хармонији двају народа Њ. К. В. Принц Неапољски провео је међу нама вријеме не само као мили гост, него управо као Свој у Својој Кући; а Њихова Височанства узвишени наш Књаз и Господар, наша анђелска Мајка Њ. В. Књагинца Милена, наш љубљени Престољасљедник Њ. В. Књаз Данило и сви други чланови височанственог Двора уживали су и осјећали се сретни на овоме весељу, у овој срећи својој и народа свога. Залог те среће, дивни цвијет овјех гора, Њ. В. узориту Књагиницу Јелену, и њеног узор-војна, Њ. К. В. Принца Неапољског, отирали су народни благослови и искрене жеље, да Им овај најзначајнији корак у животу буде у велики добри час за њих, за оба владајућа Двора и за цио Италијански и Црногорски народ.

С ПУТА ЊИХ. ВИСОЧАНСТАВА.

(Дописи.)

Ријека Црнојевића, 10 окт. 1896. — У прошлу петак 4-ог. окт. би обнародован срећни полазак Њихових Краљевских Височанства Виктор Емануела Принца Напуљског, са Његовом срећном вјереницом Књагиницом Јеленом Петровића Његоша, да ће сретни

полазак сљедоват 7-ог тек. уз пратњу Његовог Височанства нашега Узвишеног Господара Књаза Николе, Књажевића Мирка и Књагинице Ане; да не под гордог Ловћена древноме Риму и поносом Пијемонту, повом звијездом окружи древне зидове и поврати првобитни сјај и величину, с којом је негда надмашао свјецке круновине.

Дан сретног поласка објави електрична струја муњевитом брзином широм Црне Горе, на коју се вијест стече коше главари свију сталежа и хиљаде Црногораца, да с највећим одушевљењем испрате Њихова Краљевска Височанства, ту нагорску вилу из круга наше владајуће династије. — Да јој пристанку укажу највећу пошту и оданост, да јој предаду витешке аманете родољубља, које ће непоколебимо гат с најдрагоцјенијим соком искренности, да у њеном узоритом срцу запечате свете успомене свога витешког рода и отаџбине. — Да не под сјенке гордог нам Ловћена изручи најдрагоцјенији праз дуж Италије око Пијемонта. — Да у часу сретног јој корака к брачној вези Савојског Дома јединодушно уз глас св. Олгара принесу најтоплије молитве Цару Висопе, да свевишња промисао благослови и утврди свете јој везе са славним Савојским Домом.

Први корак сретног поласка из црногорске престонице, огласи многобројно грување топова уз бурне услике Црногораца.

Њихова Височанства чекале су многобројне здравнице дуж цијеле Ријечке нахије од Цетиња до Вира и Црмнице.

И-ва здравница чекала је више Добрекога села коју су изијели сами Добљани, са многобројнијем народом мушког и женског пола, са кап. М. Пејановићем, баталионским барјактаром Дуцом Н. Крушком и официрима М. Филиповићем и К. Вујовићем, који су дочекали Њихова Височанства са пуним боцама чувеног добросељског првијенца, а неколико хитрих момака са пуним подносима разних воћа за закуску. Чим су наступила Њихова Височанства, Господар је назвао добро јутро, на што се је народ одазвао са Живно! Њихова Височанства изашли су из кола, нили здравцу и продужили пут, а народ их је непрестано поздрављао.

И-га. На Гомилице коју су почастили Косијери, Боковљани и Улићи.

И-ћа. Чекала је Њихова Височанства на горњи Цеклини са многобројним народом обојег пола, са кап. Илијом Лошићем, Дворски оф. Ђ. Ђурашковић и оф. В. Машановића. Чим су се Њих. Вис. појавила на оглед више Стругара долазак је испраћен са 21 метком онога топа којег су Цеклињани год. 1861 витешки разбивши непријатељску флоту на скадарском језеру одузел, као и са бурним усклицима Живно! Живјели! Живјела.

Његово Височанство Господар провео је са Цеклињанима неколико минута у разговору, непронштајући ни овом приликом указати своје владарске бриге које се односе на оћу и благодворну срећу народа и државе. — Затим је Господар уз грување топова узео здравцу и наздравно је колијевки Цеклини, на што се одазвао громки усклик Живно. Затим су здравнице редом примала Краљевска Височанства Т. Дука од Ђенове Принц Виктор и Принцеза Јелена.

Варош Ријека Црнојевића чекала је Њихова Височанства украшена црногорским и италијанским заставама, са многобројним тробојницама, миопштвом ловорових вијенаца са разним напистима. На улазак је била тријумфална тровратна капија а тако и надно вароши са напистима: Добро дошли. — Сретно пошлп. А над овјем уздизао се је двоглави орао црногорског независног огњишта слободе.

Столови са здравницама налазили су се са лијеве стране Височанствених лица, измијешане са најкраснијем бокетима разновреног природног цвијећа што црногорски кршеви издати могу.

За сваким столом налазила су се одређена лица за принос здравца, највише наше омиљене и спједоглаве старине и јупаци ратним окршајима прекаљени, измијешани са црногорским бапацима.

Са десне стране између стубова и ловорових ланаца, протезао се ланац окупљених војника Ријечке и Ђенанске нахије дуж цијеле пјаче до излазне капије.

Надно вароши са средине моста протезали су се два ланца тробојница обухватајући десно и лијево крило, а на средини гордо се уздизала и ле-пршала црногорска застава, што је стварало слику непобједног црногорског ора.

На улазку вароши до тријумфалне капије Њихова Височанства чекале су са здравницама два сердара Ријечке нахије т. ј. сердар Саво Јовићевић и сердар Шкрино Кусовић, кругоначалник Ђурашковић и многобројно вреније грађанство.

Чим су се Њихова Височанства појавила на оглед, долазак је објавио топовски метак са зидова старог Обода пратећи их са 21 метком.

У првим колима налазила су се Њихова Височанства наш Узвишени Господар Књаз Никола и Његово Краљевско Височанство Тома Дука од Ђенове, стрци Виктора Принца Напуљског, у другим сретни вјереници, а у осталим Височанствена свита. Долазак је поздрављен са најатренијим усклицима окупљеног народа из обије нахије.

Господар је на улазној капији најсрданије примио здравцу, осмиљући се ведрој и витешкој лица најомиљеније погледе на окупљене витезове, с којима је дијелио на бојним пољима ратне окршаје, па тако данас опет дијели одушевљено најрадосније фамилијарне моменте, наздравивши Ријечкој и Ђенанској нахији; такођер је здравцу примило и Његово Краљ. Височанство Дука од Ђенове изјављујући срдачно поздравље на указатој им почасти, а за тим су примали здравце сретни вјереници, као и бокете красног цвијећа.

Височанствена лица примивши редом почаштене им здравце, отсјели су кола пред књажевики двор у Ђесковцу, где је присуствовао огромна маса окупљеног народа поздрављајући са усклицима. Затим су се Њихова Височанства унудила на дворски пристаи где су их чекале превозне лађе. Пошто су се Височанствена лица укрцала Господар је громогласно узвикнуо: „Збогом сердари и ви сви моји Црногорци,“ на што се одјеже усклик живно. Њихова Краљевска Височанства непрестано су одпоздрављала Црногорце, а глас народњег усклика проламаше ваздушне слојеве.

Г. командир Кусовац и г. подкомандир Мргуд Јовићевић и подкомандир Преле Казих са масом окупљеног народа заузели су сву линију колеког пута од дворца до Шипона наспрам путног пароброда „Далице“ осипљући непрестане усклике уз знамјене леворвера, пратећи еретни поход пут поносног Пијемонта све док је пароброд замакао низ ријеку Црнојевића.

Но тијем ова ријетка народна свечаност није још довршена, јер Њихова Височанства баш ошени ће се и не надају дочека најсјајнија здравница на Скадарском Језеру; — дочека их цеклинска флота, на своје 32 лађе окићене многобројним заставама и лаворовим границама, са командиром Н. Пејовићем и капетаном М. Вујаповићем поздравивши Њихова Височанства са громким усклицима живјели, уз највеће грукане тонова са старог Јабљака и острва Лесендра, што Њиховим Височанствима у овоме свечаноме моменту стварање живу слику онијех мучнијех дана кад су „цеклински вукобаше“ ломили непријатељске флоте, а тако и Вранинаша чета предусрела их је спрема Острва Лесендра осипљући грмеж из леворвера, а таласи скадарског језера често и умилато грљаху пароброд „Далицу“ предавши је у наруч Црмичке нахије.

Учитељ М. Стругар.

(Брзојавне вијести.)

Бар, 7 октобра. — Свијем путем пратећи здравницама. У школи бољевничкој био је сјајни објед. Све коњаништво изишло у сретане у Тујемиле. У Поповиће триумфална капија обучена у лаворике и окићена заставама нашим и италијанским. Народа из Улице и околине Бара дошло више од хиљаде душа. Варски баталеон дочекао пред Књажевскијем „Дворцем“ и чинио војничке почести. Грукане тонова. 7 аустријских оклопница дошло пред Сич, да поздраве узвишене вјеренике и свиту. Оклопница Савоја приспјела у 6 сати; са ње се пушта електрично осветљење. Врхови Бара осветљени. Њихова Височанства укрцали се еретно на Савоју. Велико одушевљење поздрав и весеље.

Бар, 8 октобра. — Уз грукане тонова са Волујнице, са Савоје и са 7 аустријских оклопница и уз најодушевљеније народне поздраве Њихова Височанства отицали су пут Бари у 5½ ура. Веселе једнако траје. Овацјама пема краја.

Бари, 9 октобра. — „Савоја“ приспјела у порат уз пуцање тонова, више одушевљеног народа и мрпара, уз

свирање црногорске и талијанске химне. Преставници Краљевске Куће са министром Коста и свијем мјесним властима изашли су на јакт „Савоја“ да поздраве Књажеве и Књагинице; Краљ је послао своје ађутанте, генерала Понзу и мајора Палавићина, да се ставе на расположење Књазу Николи. Књагиница Јелена са Војводом од Ђенове као преставником Краљевим и Књаз Неапољски са великом свитом у колима пошли су у цркву св. Николе. Књаз црногорски Књагиница Ана и Књаз Мирко остали су на „Савоју“. Вјереници најодушевљеније поздрављени од стране народа, војска је одавала војничке почести, улице су окићене заставама црногорским и талијанским, прозори и балкони препуни народа. Црква св. Николе изван и унутра дивно украшена, на вратима исте сретло је Књажеве све свештенство са приматом Писчелом. У цркву су присуствовали Војвода Ђеновски и Књаз Неапољски, сва свита, министар Коста и министар Вуковић. После мисе тонови су испратили Књажеве и Књагиницу уз звоњење звона и пјевање химна уз одушевљено акламирање небројног народа који настраше око карона Књагинице Јелене и Књаза Неапољског да их из ближе поздраве. Књагиница и Књажеви повратили су се са свитом на „Савоју.“

Рим, 9 октобра. — За свадбу Виктора, долазе сјутра војвода и војводкиња од Аесте, војводкиња од Ђенове, конте од Турина Виктор Наполеон, Књегинја Летиција, долазе понас из Ђенове за Рим. Краљина Марија Пи, и Војвода Опорто очекивају се сјутра, новости из Бари, јављају неограничено одушевљење многобројног народа.

Бари, 10 октобра. — Вечерас варош дивно осветљена, и изванредно одушевљена. Књаз Неапољски са војводом Ђеновским и Црногорским Књажевима одицвали за Рим у 10 сати, уз одушевљено клицање народа. Књаз Неапољски прије доласка у Рим, приспјеће другим влаком сат прије, него онај те ће носити Књагиницу Јелену са Родителјима. Прије него што ће поћи из Бари, Њ. В. Књаз Никола са Књазом Мирком прошетали су у колима, инкогнито кроз варош.

Рим, 10 октобра. — Краљина Марија Пи, војвода Опорто, сенатор Васкелосе приспјели и званично примљени од стране Величанстава, Књажева и Књагиница, војска одала почести. Књаз Неапољски приспио у 9-30 приватно.

су да распрострају своју власт у Француској, но, увидјевши прилагодније земљиште у Италији, на овој страни окрећу све своје силе, те час дијелом губећи, а час опет сједињујући своје земље, дадоше држави многе витешке кнежевине, који се умједоше примјерно одржати у разним незгодама Горње Италије. На и у новоме вијеку, онда кад судбина Италије нијеко посрну, они више пута у јевропским зајезицама, гдје се разне стране надтицаху да их за себе задобију, доприносаху да падне онамо коцка побједе, на чијој страни њихов огитри мач слазаше на бојно поприште.

Од Умберта I-ог Ђелорукот до Амедиа VIII-ог носили су господари Савојски назив грофови, а овај бде признат 1416 од Сигизмунда цара германског за херцога, којег су се назива држали све до 1720, кад Пијемонту и Савоји би присаједињени Савојина, којом приликом буду признати за краљеве Сардинске, те име ове пређе на цијелу државу. Осим тога посе назив краљева кинарских, од кад је Карло I-ви Ратник то насљедио по смрти његове рођаке Карлота од Луизиана 1849. Из овог су дома произашле многобројне гране, а најглавније су: 1. Грофови од Мауријена, који постадоше и грофовима Пијемонта, 2. Књажеви од Каријана, 3. Грофови од Суасона, 4. Дуко од Немура и 5. Варони од Вода.

Отац оца Италије, блаженопочивни и побожни Карло Алберто, кнез од Каријана, 1831 насљеди престо од Карла Фелица, поставши краљем у доба, кад кроз Јевропу буктијаше пламен револуције. И ако бијаше либералних начела, ипак се Карло Алберто у почетку није учинио да од једанпут реформисне устрој држави, пошто је жељно да највише изврши величанствену замисао, то јест, да поврати Италији независност

Рим, 10 октобра. — Књаз Никола, Књагиница Јелена и Ана Књаз Мирко дошли на 11 сати, званично примљени од стране владоца Књаза Неапоља и фамилије краљевске, министара и власти, дочек врло усрдан, варош искривена.

Рим, 10 октобра. — Састанак Књаза Николе са Краљем врло ердан, Књаз Никола пољуби руку Краљини. Књаз Неапољски повео Књагиницу Јелену код Краљине и Краља, који су је загрлили. Многобројни народ одушевљено поздравља Књажеве. У пролазу за Квиринал, војска чини знамјир су обије стране улице, музика свира црногорску и италијанску химну. — Одушевљење народне постаје још више, пред Квириналом, ће су се морали показати на балкон, највише Књаз Неапољски са Књагиницом Јеленом, на онда други Књажеви одакле, су захвалили народу,

Рим, 11 октобра. — Сви се листови изражују најодушевљеније о Књагиници Јелени. После фамилијарног ручка у Квиринал фамилија Књажевска повратила се у својим апартаментима у Палацу консулта. Краљ их је испратио до дно скала, ће загрлио Књегиницу Јелену.

Многа Одлична лица оставили су њихове карте у Консулту. Књаз Никола Књагиница Јелена Краљ и Краљина телеграфирали су ерданно Књагини Милени. Књаз Никола дао је I ст. Данилова реда Краљу Умберту и вишим придворним официра Књаза Напуљског. Краљ је дао министрима црногорским и пратић Књажевој ордене Гроне Италијанске. Вечерас фамилијарна вечера од осамдесет прсона у Квиринал.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 11 октобра.

Пут цара Николе по Јевропи, а особито његово борављење у Паризу чудотворно је дјеловало на јевропске политичаре и штампу, те данас не говоре више са олаком поузданошћу о пронасти и диоби Турке, као што су говорили до сад, него су се што они кажу, о свом јаду забавили. — Цар се пољубио са председником републике на растанку, Цар је положио у Паризу темељ мосту који ће носити име његова оца, Цар је поклонио париској спротњи 100.000 франка, у Паризу је потрошио милијун и по франка, упуштао се у пошјерљиве разговоре са представницима

са изгнањем насилних аустријанаца, који би се увјек оипрали сваком завођењу либералних установа у италијанским државама. Но мјесто да буде у овом своме подузећу подпомогнут од стране других италијанских господара, заведећи Му на његовој сили до које би дошао сајединивши Горњу Италију, морао је чекати зато згодну прилику, која му се указала тек 1848 године.

Глас да је у Бечу букнула револуција, би разнешењ муњевитом брзином кроз цијелу Италију, народ узавре вас, те прекиде свако устезање. Највише Венеција истиснувши непријатеља, прогласи себе републиком св. Марка, затим устаде Милан, те за вријеме својих знаменитих „cinque giornate“ (пет дана) изагна и он стране господаре из града. У толико принадаху Милану у помоћ облики Пијемонтези. На позив Милана с усхићењем се одазва цијело полуострво са покликом: „Рат Аустрији“, — који одјекну од Алпа до Дилибеа. Карло Алберто, ви еби да је кучицу тако жељно очекивани час, 28 марта 1848 издаје заповијед својој аш сабрапој војсци да презази границу Ломбардску, метнувши јој се на челу са своја два сина, те, добивши нешто помоћи од Папа Пија IX, Леополда II-ог Тосканског, Фердинанда II-ог од Напуља његових савезника; уз то чете добровољаца придолазаху од свијех крајева Италије да се егаве под барјак италијанске тробојнице, коју бјеше извдио Карло Алберто; једну од тих чета предвођаше неумури народни генерал Јосиф Гарибалди, идеал борца за начело независности народа.

Први окршаји са непријатељем зајачише наду талијанских патриота. Војска Пијемонтека знатно мања распршти по пријатеља код Гонта, онсједну Пескијеру,

француске демократије, походио председника парламента Брисона и сената Лубе а, звао к себи социјалисту Бодена, председника париске општине, наздравио, републици, и што је најтеже, војнички салутовао пред спомеником Гамбетиним и Страшбуршким, и није хтио да га при проласку кроз Меп поздраве њемачка посада! — Шишкин се по цареву доласку још три дана договарао са Аното-ом.

Послије свију ових догађаја у Инглеској су постали мирнији и почели другојаче мислити о Турској и Балкану, али се у Њемачкој толико узнемирише те су у страху стали сами себе тјешити да се француски новинишети не надају ничему, јер се Њемачка у ничему не противи руској политици. Шишкина предусретају данас са повјерењем, сјутра са неповјерењем и боје га се, и он на повратку у Русију посјећују њемачкога цара, и већ се поговара, већ се жељи да се Цар Никола још једном види са царем Вилхелмом.

Бечки листови труде се да докажу Француској како ће је Русија преварити, и Русији како ће то с њом Француска учинити, али признају да је Русија свемоћна данас, и можда ћемо кроз који дан дочекати да читамо у бечким листовима да су проклаувили какав нотајни уговор Русије са Њемачком, и да Њемачка ради другог рачуна напушта Алзас и Лотарингију.

Француски консул у Канеји на Крети, Паул Бланк, именоваи је генералним консулом. Ова је вијест на Крети пазвала изненађење, јер је овим именованјем представника Француске на отоку постао вишим у положају од представника осталих велевласти, који имаду само ранг консула, те од сада припада француском генералном консулу у консуларној сједници на Канеји Председништво. Ово је сада од великог знаменовања, јер је, како је познато, консуларном збору у Канеи повјерен надзор при проведби реформа, дозвољених Крети, те он има да такођер надзире радње одбора, који имаду истражити усљед задње резолуције настале штете, те опредијелити и разремити потребне одштете. Јасно је, да ће тиме Француској припасти пека премоћ над другим велесилама на отоку. До сада је енглески консул Вилоти председавао састанку консула. Гласа се, да ће и остале велесиле по пријеру Француске своје консуле у Карпи именовати генералним консулима, да

сломи непријатеља опет код Пастренга; но у толико господари талијански, а с њима и Папа под пријетњом Аустрије отицаше, напустивши самога Краља Алберта са талијанским добровољцима. Видјевши ово аустријски маршал Радечки, који се до сад држао дефензиве, предузе да он напана, те највише удари на Тосканце и Наполитанце под Мантовом, али ови храбро дочекаше непријатеља много надмоћнијег, гдје, и ако непријатељ побједе, ипак га је скупо стадо. Затим се Радечки окрену на Пијемонтезе да им удари иза леђа, но му не изиде за руком, а у толико паде Карлу Алберту у руке тврда Пескијера. Да су уз Пијемонт биле сложне снаге италијанских држава, те да је од њих мјесто издијетава добијао и даљо потпоре, Карло Алберто хођаше постићи цијел његове велике мисли; с друге стране, постајући непријатељ све надмоћнији усљед подпора, које му из царевине непрестано придолазаху, иза крвавог боја код Куестоа, Карло Алберто буде приморан да уступа пут Ломбардије, но, да неби оставио на немилост непријатељу град Милан, напусти га тек иза жесогог боја испод његових зидина и после уговорног примирја. Још остаде сама Венеција да се брани, ријешивши се на борбу до краја, но би најпосле приморана да се преда и то тек 1849 год. Остао све у брзо заузеше Аустријанци. А у толико гостољубиви Пијемонт постаде уточиште емиграната из цијеле Италије.

Такав је жалосни свршетак дочекала 1848 година по Италијанце, која им обећаваше најљепше наде. Док су остали господари италијански гледали да угуше крвави сваки либерални покрет у својим државама, одузимајући чак и оне олакшице, које су већ биле дате народу, Карло Ал-

ЛСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

САВОЈСКА ДИНАСТИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ИТАЛИЈУ. Из „Луче“

Писао: Мило Ковачевић.

Почетак једанаестог вијека износи нам на позорницу историје, у југонегочном кршевитом куту данашње Француске, на доглед гордог Монблана и његовог ледом вјечитим покривеног тјемена, племића, познатог под именом Умберта Ђелорукот, независног Господара, гроа од Мауријена, ближицу својту једног од ондашњијех краљевскијех домова, родоначелника славно и витешке, данас краљевском круном јуначке славе и љубави народне овјенчане династије Савојске.

Нашљедили Умберта I-ог Ђелорукот, размакнувши постепено, али знатно, границе свог у почетку скупеног поседа, превалише и високо од ледова бљештеће дијавовског развоја западних Алпа; завладаше њиховим источним нитимом подножјем, те, заузевши Сузу и Турин, утврдише у овом старом граду италијанском јуначки трон, који својим витошким и смјелом подвизима кроз читав низ вјекова славом освјетљаваше. Тако Савојски Дом још од тада постаде династија дивно Италије. Господари Савојски, држећи се увјек чврсто монархичних начела, водећи непрестано позависну себи својотвену политику за вријеме средњовјековних гравница, не приљубивши се ни уз Гвелае ни Гибелине, Ваада се у најзастајенијем прилика а умједоше наћи и оковитити, учествујући у туђим борбама. Још у почетку гледали

бду у истом чину сви представници
власила на Крети.

У италијанској штампи води се
још увијек дискузија о италијанско-
тунишском трговачком уговору. Пошто
се обхенито хвали успјех, што га је
постигло министарство Рудинијево, ви-
ди се и опозиционална штампа при-
мораном, да отворено призна, како је
влада овим уговором постигла велик
успјех. Нема двојбе, да ће то знати
учврстити положај садашњег кабинета,
те му много олакшати положај
при извађању предстојећих реформа,
за које су већ основе спремне. У
опште примјећује да је у талијанском
јавном мњењу завладало велико повје-
рење у Рудинијев кабинет, те се сви
уздају, да ће многа већа питања бити
повољно ријешена.

Српска је влада, како јављају
из Београда, спремила све, да засе-
дање народне скупштине буде што пло-
доносија. Међу предлозима, који ће
се ријешити у овом засједању нала-
зи се у првом реду законска основа
о памтењу индустријалних подухвата.
Српска је влада одлучила сада, да
подијељењем, привилегија и дозволом
обсежних погодности потпомаже индустријална подухвата. Важне су за тим
основе, које се тичу промјене закона
о стечајном реду и судбеној оврху на
основу осуда које су изречене у пно-
земању. Оба фактора законодавства:
круна и скупштина сугласни су у том,
да се мора све, што само одвиен од
законодавне области учинити и поду-
зети, да се ојача повјерење пноземања
у српски трговачки сталеж. Уведење
стечајног реда, основана на најстро-
жијим начелима, као и осигурање
брзог извршавања осуда, које су изре-
чене у државама, које стоје у уговор-
ном одношају са Србијом, допста су нај-
згоднија средства да се постигне
горњи циљ. Друга једна основа ради
о реорганизацији царинарских уреда
и фискалне службе. За прорачунске
потребе државе достајали би доходи
који би преостали држави пошто се
низ доходака преда аутономној упра-
ви монопола. За то ће се уредити
извршно организована финансијска
служба.

Италијанска колонија у Петрогра-
ду организовала је један одбор за про-
сијану бракосочетанија италијаног на-
шљедног принца Виктора Еманујила
са црногорском Књагиницом Јеленом:
предсједником је изабран г. Даниаро,
а секретаром кавалер барон Нардучи.

берто се мучаше, како ће наћи начина,
да скрши примирје утврђено у Милану.
На пошљетку, немогући одолети народном
поклињу, ни пристаје на услове мира, које
му Аустрија постављаше, а пошто му с
друге стране и дужност према отаџбини
то налагаху, прекиде примирје у марту
1849 проваливши с војском у Ломбардију.
По овога пута аустријанци бијаху много
боље уређени, који пијемонтеску војску,
иза неколико незнатних окршаја, код Но-
варе савршено потукосе. Узалуд је Карло
Алберто заједно са својим синовима чинио
чуда од јунаштва и сам тражио смрт на
бојном пољу да не преживи тај пораз.
Немогућим његово витешко срце подијеши
повишавајући условима, које му Аустрија
постављаше, одрече се престола у корист
свога сина Виктора Еманујила. Поздравив-
ши се са сином исте ноћи, остави му ама-
нет љубав према Италији и њено ослобо-
ђење, затим крене својевољно из отаџбине,
наставивши се у португалској вароши
Опорту, гдје посјео четири мјесеца сврши
свој мукотрпни живот, као обожавани муче-
ник талијанске мисли.

Карло Алберто бијаше човјек врло
побижан и држаше се строго свију цркве-
них обичаја, бијаше лични јунак и добар,
али ипак неодлучан генерал; јак се чувао
да не упадне у какву погрешку, гдје би
узалудно своју војску истрошио, а него
такав бијаше и државник. Он је одгајао
своје синове, Виктора Еманујила и Ферди-
данда тако, да би од њих створно достојне
потомке дома Савојског. Доста је да поме-
немо овај случај: кад је 1838 косила
народ колера у Цезонту, савјетоваху
Карлу Алберту, да изолира палац Монка-
љери, у којем живљаху његова деца, но то
Краљ одби говорећи: да „књазези Савој-
ски морају први учествовати у невољама

1-га Априла одбор имао је сјед-
ницу, на којој је ријешено, да 12 ов.
м. у јутру биће торжествено благода-
рење (Te Deum) у цркви, св. Ката-
рине, а затим на 8 с. у вече велики
банкет у реторанц „Контон.“

Мислило се у Русију, као и у
свијема другим „Државама, да ће се
„остров Крит“ већ један пут умирити
и да ће нестат о њему говора; кад је
порта објавила реформе, и одобрила
сагласно захтјевима Русије и других
држава. На жалост сво се питање
још није ријешило, него потребује
још даљих дипломатских преговора, а
можда ће бити још доста проливене
крви, док се оно ријешити будући немир
још траје.

Репорти консула потврђују, вијести
листова; да су се мухамеданци озло-
једили на хришћане и на султана, који
им је дао по конституцији садашњој, пр-
вијенство на острву а на уштрб муха-
меданаца и спремају се за нови устанак.

Понашање мухамеданаца на остр-
ву, мора да узнемишава оне стране др-
жаве које раде на умирење „Истока“
јер се кандидски мухамеданци неби
никад ријешили на овај посљедњи и
велики корак, да се не падају помоћи
од турске војске, и у фанатизам ијен.

Познајући недисциплинарни начин
управе ове војске, морамо се бојати
нових хрђавих случајева.

Садашње стање ствари, морат ће
изазвати нову интервенцију дипломат-
ску или боље рећи, један пријатељски
споразум са султаном, да макне садашњу
војску, која окупира извјесни дио
Кандије, а да је замијени са другом
боље уређеном која би имала добријих
главара, и који би умјели вршити
тачно издате им наредбе.

Треба да се падамо да ће један
пут порта увијети, коју је штету учи-
њела султановом оторитету и имену,
гледајући кроз прете прећераностима
фанатизма мухамеданског, у провинци-
јама његове царевине.

У идућем мају мјесецу доћи ће у
Русију пашљедни принц италијански
Виктор Еманујил са супругом.

Телеграмом с Цетиња јавља се,
да Његово Височаштво Књаз Никола
извољно је црногорски пост у Цари-
граду Charge d' affaires повисити на
степен мислије.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Београдски дописник младоческих „Na-
rodnich Listu“ послао је овоме листу из-

које народ снађу, а особито кад су нај-
теже; да они морају давати примјере хра-
брости, пожртвовања и преданости вољи
бижњи, и знати разбирати убоге и невољ-
нике.“ Таква су начела насљедници Карла
Алберта сљедовали и знали их увијек изво-
дити дјелом у потпуном смислу ријечи,
јер уз витешку девизу куће Савојске:
„Увијек напријед Савоја“, стоји и ова не-
мање значајна: „Савоја и страх не суере-
ћу се нигда.“ А какав је био патриота
Карло Алберто, види се из његовијех
ријечи Максиму Д' Адељу, кад му овај
износаше чежњу талијанског народа, за
слободом: „кажете им, нек се умире; па,
кад се за то укаже згодна прилика, нека
буду уверени, да ћу: мој живот, живот
моје дјеце, моје оружје, моја блага, моју
војску — све пријетијети на жртву Итали-
је!“ Тако Карло Алберто удари темељ
италијанског ослобођења, јер у једној сво-
јој проклами бијаше написан: „Знам уна-
пријед да ће ме мој најмоћнији непријатељ
побједити, али ја ћу ипак посјати сјеме,
из које ће се родити слобода Италије.“

Онијен пушећом крваљу изгинулих пи-
јемонтеских витезова, које покри црни
вео ноћи новарско; надахнут светим ама-
нетом оца Мученика, појави се на далеком
обзору будућности Италије ијен „најпрви
војник“ Виктор Еманујил II, пуи духа и
јуначког прегнућа, обасјан зрацама мудро-
сти државничке, срце народа свог.

Велики терет државног бремена муч-
но прилике у којима се налазаше кра-
љевина Сардинска при његовом ступању
на престо, присиљавашу га да сузбија осје-
ћање свог витешког духа, а такође, апеду-
јући на свој храбри народ, да се етишава
и чека боље згоде за остварење својих
идеала, заузео се најпрвије да доведе до
реда и благостања унутрашњост земље,

вјештај, који објашњава односе српских
држава — Србије и Црне Горе према Тур-
ској и развитак српског питања у Турској
и на Балкану у својој будућности, те ћемо
саопштити овдје тај извјештај у изводу:

„Црногорски министар спољних по-
слова, Вуковић, враћа се из Цариграда,
куда га је Кнез Никола послао са нарочи-
тим задатком, преко Софије и Београда у
отаџбину. Пројетос се сам Књаз спре-
маше на пут у Цариград. Дошпије је јав-
љено да се пут одлаже на неодређено ври-
јеме за то, што су хришћани устали про-
тив султанове владе. Устани су како тако
умирени: неки попуштањем султанове владе,
а неки крваљу. Књаз није чекао да види
шта ће бити послје садашње подозриве
тишине у Цариграду, а немогућим због
догађаја у Цариграду ни лично у Цариград,
те је послао свога министра да Султану
однесе поздрав.“

Султан Абдул Хамид одавно је накле-
њен Књазу Николи. Он је своје пријатељ-
ство Књазу одмах по берлинском конгресу
показао поклонивши му једну своју палату
на Босфору. Султан је према Црној Гори
био за све вријеме своје владе необично
нажљив и расположен. „Добротвори“ срп-
ски на берлинском конгресу дадоху Црној
Гори земљу на источној страни, а на за-
падној је ограничили што су већма могли,
да би јој на врат натоварили невољисање
са немирним Арнаутима. И Црна Гора није
имала мало неприлика с њима од посљед-
њег рата. Говори се да су Арнаути непри-
јатељски радили против Црне Горе по на-
говору једне велесиле, али је султан све
пограничне размирице са Црном Гором по
штено расправљао у корист Црне Горе,
докле не престадоху. Из тога, што је сул-
тан часно испунио своје обавезе према
Црној Гори, може се предпоставити, да је
имао добру вољу да одговори да испуни и
друге услове, које му је прописало берлин-
ски уговор, а што је то учинио, није он
ни узрок ни кривац.“

Пошто је дописник изишо како је сул-
тан уважно књажеве разлоге што му није
могао доћи у походе, одликовао је мини-
стра Вуковића и заступника Бакића висо-
ким орденима, поклонио Књазу, како се
чуло, један пароброд, и спремно богате
дарове за његову шћер Јелену, наставља
овако:

„Пријатељство Књажево и султаново
по себи је велики и важан политички факт.
И овај факт добија због догађаја, који су
у турској царевини извршени за посљедње
двје године, нарочиту важност.“

Да би доказао за што је српско име
у Турској било страшило за Турке и озна-
чавало хајдука и бунтовника, дописник вје-
ковном непрекидном борбом српског народа,
који посљедњи подлеже а први се ослободи
од Турака, својом снагом и јунаштвом, на
вели:

„Срби су показали осталим народима
на Балкану пут ка слободи. — Грке и Бу-
гаре, о Јерменима не треба ни говорити,
Турци су сматрали као покору рају. Грци
су страшили Турке са Србима и Бугарима
да одрже црквену власт над њима. Није
давно било кад се по себи подразумевало
да само Грк може бити православни вла-
дика на Балкану. Грци су учили Турко
како ће преварити Србе и Бугаре, дово-
дили их под турски нож, користовали се

коју уз велике напоре брзо уздиже до
таквог врхунца, да у своје вријеме Није
монт бијаше узором уставне државе у
Јевропи. Помоћу вјештих државника који-
јема се умно окружити, од којих Емил
Кавур заузима право мјесто, стече ува-
жење својој држави међу великим силама
јевропским, те учествујући у кримском
рату као савезник западних држава, гдје
се пијемонтеска војска одлично показала,
задобивши право да и преставници Пјемонта
могу учествовати у конгресима сила јвроп-
ских. Затим задобивши за свог савезника
Наполеона III-ег, те овај слази у Италију
1859 године, да му поможе против Аустри-
је, а за независност Италије, гдје се, у
заједничким побједима обадније војске,
пијемонтеска одликује, а Виктор Емануил
на сваком мјесту показује своју личну
храброст, којој се исти савезник диви, те
га војници француски на бојном пољу про-
глашују за свог десетара, што се у неком
окршају са непријатељима нашао усред
кише од олуја, даровавши му уз то и јед-
ну батерију топова, коју бјеху у његовој
близини отели непријатељи. Но овај рат
не донесе Пјемонту све оно што бијеше
Наполеон обрекао, јер из непознатих раз-
лога, иза ејајне побједо одржане код Сол-
ферина над царем аустријским, који бијаше
сишао у Италију, да се метне на чело сво-
је војске, стаде преговарати с овим о при-
мирју.

(Свршиће се)

њилим мукама, и за то су сматрани гори
од Турака.“

„Срби у Турској, да би избјегли го-
њење, одицели су се склањати под пмо
Бугара и Грка. Многи су се временом по-
бугарили и погрчили, али многи нијесу. На
великом Битољском пољу у Македонији
много је српских села, у којима сељаци, да
би сачували своје српско име и поријекло,
на крштењу даје својој дјечи имена: Србин,
Србка, Србојка, а то је, као што се види,
особити начин протеста против турске
силе и бугарске и грчке пропаганде, доказ
о јакој народној свијести Срба...“

„Јевропа“, коју данас многи позивају
противу Турске, никад није искрено же-
љела да се турски Хришћани ослободе,
и ако је жељела, већ је нока јевропска
држава жудно на њих чекала. Јевропа је
радила да осујети успјех руско-турско
војне, у колико су испали повољно по Сао-
вене. Побједна Русија доведена је пред је-
вропом ареонаг у Берлину готово као онту-
женик. Десет година послје тога познати
листови јевропски непрестано су гледали
да омадоваже руске побједо, и да до-
кажу да су Румуни побједили Турке, а не
руско јунаштво и руска вјерштина у вој-
вању. Јуначка Црна Гора и Србија нијесу
ни пуштено за берлински зелени сто. За
што су српске државе ратовале, пита је
Црна Гора отела и шта би још отела од
Турака, да се „Јевропа“ није упледа, дато
је другоме, који је за вријеме великога
словенског рата противу Турака био прост
гледалац.

„Племента Инглеска спасла је Турску.

Шта је за тим сљедовало? Изокренути
рад у Берлину имао је за посљедницу да
настане промјена улога држава и народа у
Јевропи а нарочито на Балкану. Мирни
Грци и Бугари хоће да отму Турцима Па-
риград и Македонију. Инглеска је нашла
у политичким мртвим Јерменима савјесна
оруђа за своје нехришћанске интриге. —
Друге државе чекају и не могу да дочекају
посљедњи час „болесног“ човјека да му и
кошуљу скину чим очи склопи. На осло-
бођење хришћана не мисли нико, но да их
премјести из блата у гат, да их потчини
другој — туђој сили.“

„Само Рус и Југословени, а наро-
што Срби (Црна Гора и Србија) нијесу
устали против Турака... Како то? — Бер-
лински конгрес открио је и Турцима, и
Русима и Србима свукоту грозну вјеро-
ломност Јевропе. Срби на Дунају и Адрији
почели су увијати да им се ваља здружити
с Турско да сачувају своју народну инди-
видуалност и свој народни и политички
идеал. Султан Абдул Хамид да може одр-
жати своју царевину само ако се ослони
на Русију и Југословене. Самоодбрана
балканских народа и држава била је мисао
„балканског савеза“, који је љетос дјели-
мично остварен заузимањем Књаза Никола.
Балкански савез између турске, Србије,
Црне Горе и Бугарске био би континуи-
орак против сваког непријатеља, да би
о њега све зубе поломили, а не би га
сломили.“

„Прилике су данас тако, да су Срби,
Бугари и Турци једни на друге упућени. —
Посланство министра Вуковића још више
је „објаснило“ ове односе. — Познато је
колико се љетос говорило о признању српске
народности у Турској. И ако турске власти
не сметају отварању српских школа (у
Македонији сметају. Пр. Ур.), до сада није
званично призната српска народност по
захтјевању српске владе. Султан се није
на то сагласио под изговором да је то
нека новина, да се противи коралу, дода-
јући да у турској није ниједна народност
и њен језик тако тлачен, као што се ради
у Јевропи.“

„Говори се да је Султан по пречи-
тању писма Књажева признао Србима на-
родност. Садржина писма Књажева још је
тајна, али стање на Балкану казује нам да
се ради на круној ствари. Кад би Султан
одрицао признање српске народности у
Турској, лично би на Калаја, који у Босни
и Херцеговини истребљивао српски језик,
којим говори сав народ, и намеће некакав
„босански“ или „земалски“ језик.“

„Срби не мисле да одбране султанову
власт, нити он то тражи од њих, већ
гледа, како је данас његов положај, да
задобивши Србе да му буду добри сусједи.“

Напошљетку се у допису вели:

„Чује се да у договору, који је по
Вуковићу послао Књазу, Султан изјављује
да је вољан да свој суверена права над
Босном и Херцеговином пренесе на србију
и Црну Гору. Буде ли ово истина, онда
ћу у недалекој будућности бити нијетије
српско питање на дневни ред међународне
политике.“

ДОПИСИ.

Ријена, 8 октобра 1896. — На 5 ов.
мјесеца изгубисмо једнога од угледних на-
шних момака, неумитна змрт уграби из на-
шега круга подопшћира **Бона Шутова Бу-
рашковића** с Цекина. Проклета јектика од
пазад седам мјесеци испијала је крв бље-
сноту, док га ево положи под сводом
црне земље. Дијеско се у Подгорици, на
Риједи и Цетињу; тражио је љекарског

савјета и помоћи благог поднебља у Котору и Дубровнику, али узаман — кобна болест учини своје. Покојни Ђоко био је официр артиљерије, коју је науку изучио у Подгорици на траг 10—12 год. Прешле године, кад су се бирала момчад, да уче у подофицирској школи, Ђоко буде изабран по највишој воли Његовог Височанства Господара. У овој школи Ђоко је био углед својим друговима, како у науци, тако и у понашању, зато га је официрско особље љубило и поштовало над осталим ђацима, као разредног старешину. Изучавајући подофицирску школу, Ђоко је и добио речену болест, којој не пађе лијека, прије него му смрт олакша тешке болове. Колико су га официри стојеће војске цијенили и другови поштовали и љубили, види се по томе, што је 7 ов. мј. на дан погребња, дошло око десет подофицира, те ожаљане свога пријатеља друга и брата, положише вијенац на његов мртвачки сандук и спустише његове изнурене земне остатке у ненасита уста матере земље. Ту је пригодно надгробно слово изговорио један од подофицира, у којему је у кратко изишло врлине Ђокове. Покојник је умро у 30 годин; био је прави домаћин кућан, и ако још нежељен, у послу је био тачан, у раду вриједан, у друштву искрен, у понашању поштен, у свему паметан, да му се није могло замјерити, за то су га рачунали племенити међу прве своје омладинце. На тако га је ђијенио и Господар, који је пазио њега и његову кућу и намјеран био, да га произведе за витез чиновника. Приликом смрти Ђокове, Господар је изразио сажаљење његовим рођацима, напомињући, да од скоро уграби јектика много младих, скијех снага у овом племену, и да се та болест јако раширила и дубоки коријен ухватила. Том приликом је Господар по смирљо, да се та болест преноси са стране у преносу страних хаљина (јоргана), за то је на истом мјесту наредио једном нашој, који се бавио том трговином, да ти не смије чинити унапријед, и наредио капетану, да томо стане на пут. Господар ће овим кораком стати на пут не само продавању јектике, него и других пријенчивих болести, које се врло лако у хаљинама преносе, на затару младе снаге. Право је, што се наши постарији чуде, говорећи, да ове болести није било од прије, па веле, да су је почели преносити из Грчке. То је врло могуће, да је преносе из Грчке и из Турске у своје тијело и у доносеним хаљинама, особито у оним јорганима, који се из болница за јевтине новце кукују. Ту су готове клице за јектику и друге болести; одатле се изасеје смрт не једноме, него стотини фамилија. — Можда је таква трговина допринијела смрт и Ђоку и многим, јер се у нас баш на то најмања пажња обраћа. Али се по сад надамо, да ће наше власти опрезније бити у томе погледу, и да ће тако што мање бити ове кујне болести, која пријети да многе фамилије у нашем племену доведе до истреба. У фамилији покојног Ђока до сад није било ње, а може Бог дати, да и њу законају с њим, за којим су неопишано рањена срца удвјежене фамилије. Многобројна посјета при погребу и високи изрази сажаљења ублажавају тугу његове фамилије; али успомени на њега и његову немилу смрт ни најдла времена не могу загладити.

Добри Ђоко! Ко те год познаје, не може пропустити, а да ти не рече: покој измученој души твојој, вријате брата, и лака ти земља била изнемоглим твојим костима! — Јер си то име стекао поштенним и угледним животом својим. — Ђ.

Књижевност, умјетност и просвјета

Примили смо на приказ: ПУТНЕ УСПОМЕНЕ од Дра. Мих. Полија-Десанчића. Нови Сад. Издање српске књижевне Браће М. Поповића 1896. Цијена 80 нов. Садржај: I. Увод. — II. У Њемачкој и у Паризу г. 1853. — III. У Далмацији и у Црној Гори год. 1860. IV. — У Петрограду и у Москви г. 1867. — V. У Цариграду г. 1890. — VI. У Риму и у Напуљу год. 1891. — VII. У Сарајеву и Мостару г. 1894. — VIII. У Солуну и Атини г. 1895. (прољеће). — IX. У Лондону и Швајцарској год. 1895. (јесен). — X. Закључак.

Г. М. Борса, дописник листа „Perseveranza“ који излази у Милану, кад је био на Цетињу, међу својим дописима дотикао се је и нашег писаника Р. Рогановића, говорећи: I. Да је он само писаник од неколико пригодних писаница, II. Да ако му уредник не штима писану да пријети да ће га избити тољагама, III. Да је молио Његово Височанство Господара као касијер за два дупека. —

Г. Борса ову увреду писанику Рогановићу исправио са доље означеном изјавом, са којом је задовољно не само председника него и све његове пријатеље и поштоваоце српске књије.

Одјоци Црногорски. У мом деветом допису из Црне Горе нацртао сам

— ако се ко спомиње — профил неколика типа и разне особености. Прегледајући моје прибиљешке, осјећам да сам био дјелимиче издан брзином и да нијесам рекао као што бих хтиро рећи о писанику Рогановићу, на ми је на срце да то допустим. Рогановић није само писаник, који с лакоћом прави стихове и у пригодама: он је сушине аутор многих писана питањаних, лаких и изабраних, од којих су биле неке музикално компоноване и које народ пјева. Неколике његове историјске драме — од којих је једна била представљана у позоришту цетињском — добине аплауз српске критике, а као што је дјело такво је и човјек, достојан патње, па не бих хтио да она бојадисана његовом пјесничком гласу изазове на лицу читаоца неки осмјех нижи од поштовања. Рогановића љуби Књаз па и сваки други због његовог великодушност срца, ктје га је нагнало — као што бјях прије напоменуо — да неком приликом узинте милост за два невинна чиновника који бијаху под процесом. М. Б.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

Цетиње, 11 октобра.

(Унапређења.) Госп. Јевто Милетић Николић, досадашњи председник окружног суда у Никшићима, постављен је чланом Великога Суда; г. Блажо Бошковић, досадашњи командир књажевске гарде, унапријеђен је за перјаничкога командира; а г. Марко Газивоца за ординас-официра.

(Личне вјести.) Наш консул у Генови, г. Маркиз од Ферари бавио се неколико дана у нашој средини, па отпустио ове недеље на своје мјесто. Г. Мостић, потпуковник из Ниша, довео и намјестио у Маријанскоме Институту своје двије кћери. Г. Емил Рендић, пошто је довршио врло лијепу слику Њ. В. Његашиће Јелене отпустао је.

(Из уредништва Гл. Црногорца.) У одсуству г. Дра Томановића, уред. нашега листа, замјењује га г. проф. Филип Ј. Ковачевић.

(Из поштанско-телеграфске Управе.) Марке и остале вриједности, које су у поштанском промету, могу се добити овдје на Цетињу, код: браће Спасића, Ника Виторовића и Александра Гарболи. Ово ће се благовремено, према потреби публике, раширити и по другим нашим варошима.

Кретање брзовозних параброда.

Поједовог друштва:

Из Трета сваког четвртка у 12 сати тичу Поду, Задар, Сплет и Дубровник; стиже у Котор у петак у 6 сати по подне. Полази из Котора у суботу попу у 12³⁰ минута тичући иста мјеста, долази у Трет у попу у 5 сати у јутру.

Из Котора сваког уторника у 5³⁰ пр. подне тиче Бар и Улцињ исти дан, и продужује једне пећеље за Ижмиру а друге за Цариград. У повратку ови два параброда долазе: један једне пећеље у четвртак из Цариграда, а други друге пећеље, у пећељу тичу исте дане Улцињ, Бар и Котор.

Унгаро-хрватско друштво:

I. Из Фиуме сваке сриједи у 10³⁰ пр. подне, тиче Задар, Сплет и Дубровник, и стиже у Котор у четвртак у 1 уру по подне. Полази из Котора у петак у 10³⁰ пр. подне тичући иста мјеста, долази у Фиуму у суботу у 2 уре по подне.

II. Из Фиуме сваке пећеље у 1 уру у јутро, тиче иста мјеста као први, стиже у Котор у понедељник у 2³⁰ по подне. Полази за Фиуму уторник у 5 сати пред подне, тичући иста мјеста, стиже у Фиуму у сриједу у 3 уре по подне.

I. Дубровачког друштва:

Из Тријеста сваког понедељника у 5 сати по подне, тиче Задар, Сплет, Корчулу, Дубровник и Нови, стиже у Котор у сриједу у 3⁴⁰ по подне. Полази из Котора тичући иста мјеста у четвртак у 7 сати у јутро и стиже у Тријест у суботу у 5¹⁵ сати у јутру.

II. Из Котора сваког понедељника у 10 сати у јутро, тиче Рисан и иде за Италију, стиже у Бриндизи у уторник у 5 сати у јутро, продужујући пут за Монополи, Барлету, Мелфету и Бари.

III. Из Тријеста сваког 5, 15, и 25 од месеца по нов. кал. У 4 уре по подне тиче Дубровник свако 7, 17 и 27, Бар и Улцињ, 7, 17 и 27 стиже у Обот (Војану) 8, 18 и 28. Полази из Обота 1, 10 и 20 од мј. по нов. кал., у 6 ура у јутро тичући иста мјеста долази у Тријест 3, 12 и 22 од месеца.

Италијан. друштво „Пугла“ Долази у Бар сваке друге суботе (т. ј. 15 дан), и полази исти дан у 8 ура у вече за Бриндизи.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Статистички подаци с парижких свечаности.) Колико су свечаности стаје, тешко да се може установити. Све што се за сада може рећи, јест, да је град Париз установио за вересију од 1,200.000 франака, а влада да ће тражити од парламента одобрење издатка од 5 милиона. Али ова свота од 6,200.000 франака не представља ни из далека све трошкове. Ни поједини нијесе изостали за градом ни за државом, а има их много и много, који су потрошили 30.000 франака и више, да у част цареву наките и развјетле своју кућу.

Рачуна се, да је по милиона Парижана навикло прозоре својих станова застављама, па ако се за сваки стан узму пошрено четири барјака, ево нам два милиона застана у свим величинама и квалитетима. Рачунамо ли сваку заставу по пречко 1 фр. 10 цент., долазимо до резултата, да се је за те заставе потрошило 2,200.000 франака, од које суме можемо одбити 200.000 франака у име старих тробојница, што су их људи од прије имали.

Мластачких свјетилака и балона од целулоидна било је најмање један милион на приватним зградама. К томе безброј малих кампиона од разнобојног стакла. Обоје стајало је најмање три милиона франака.

Не обазирјући се на околицу парижку, довели смо у Париз на свечаности жељезницом око 800.000 страних, који су овдје остали пошрено пет дана сваки.

Прво је питање, гдје је то силно мноштво становала? У Паризу има 10.500 хотела, у којих може становати 175.000 особа. Рецимо, да је овом приликом у тим хотелима био укочан двострук број. Остаток од 450.000 страних био је у приватним кућама, па будући да ових има 85.000, било је у свакој приватној парижкој кући настањено пошрено 5—6 страних. Париз бројио је концем ове године нешто преко 2¹/₂ милиона становника. Прибродимо ли 800.000 страних, у којих 500.000 из околне ирмичке, слиједи, да је број становништва за вријеме свечаности износио 3,800.000.

Колико су ти људи за оних пет дана појели и пијали, може се приближно од прилике установити према величини потрошка од прошле године који је утврђен за свакога становника парижкога.

Према томе потрошило се је за пет дана свечаности:

Хљеба	7,600.000 кг.
вина	10,640.000 лит.
меса	2,174.900 кг.
пернате жив. и дивљачи	598.500 кг.
рибе	575.700 кг.
јаја	10,450.000 ком.
свињетине	509.200 кг.
масла	437.000 кг.
соли	378.000 кг.
воћа и сочива	266.000 кг.
сира	144.400 кг.
консерве	24.000 кг.

Уважи ли се, да су ови бројеви установљени према потрошку на главу, у год. 1895., а да се код светковине у опште опћенито много више једе и пије него обично, то за цијело горњи бројеви заостају далеко за правим потрошком.

Тојина горњијех предмета — износи 24.000 тона; за одравак истих би се хтјело 60 теретних возакова, сваки за 40 вагона по 10 тона.

Ако је сваки странац, а ту мислимо и на посјетнике из околне парижке, потрошио кроз оних пет дана пошрено тамо 12 франака, добила је парижка трговина у вријеме свечаности за 80 милиона франака већи приход него ли га има у нормално вријеме.

Најбоље су послове правили наравски гостионичари. Једна од многобројних гостионица Боулон Дувал погостила је у једном дану 30.000 људи; рачунајући оброк пошрено са 2 франка 75 центима, имала је та кућа дневни приход од 82.000 фран.

Парижких фијакера има који су заслужили на дан 250 франака и више, не до душе вождом, већ тако, да су пошпи у близину мјеста, куда је цар проћи имао, па да су знајмили своја кола као трибину. Два Американца најмили су под таквим околностима фијакер за 200 франака.

Најјефтинији посао начинио је сам град Париз. Свечаности га стоје 1,200.000 франака. А од потрошарине добио је поводом свечаности око 4 милиона.

Тако дакле може сваки бити задовољан посјетом великога цара.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ВИСБАДЕН, 9 октобра. — Цар Вилхелм с царицом присијели у јутро

примљени са највећим одушевљењем. Сјутра после доласка Цара руског и Царице и великог војводе Ексенског бит ће објед код њемачких Величанства.

ДАРМИНТАТ, 8 октобра. — Вилхелм дошао после подне да посјети Цара, у вече је био устављен на фамилијарну вечеру. У вече се вратио у Висбаден.

ПЕТРОГРАД, 8 октобра. — Глас који је пронешен о неком великом зајму руском у иностранство нема никаквог основа.

БИОГРАД, 8 октобра. — Краљ Александар поћи ће 17 о. м. у Букурешт, одатле преко Беча у Рим.

БРУКСЕЛ, 8 октобра. — Краљ ће се повратити сјутра из Милана.

ВИСБАДЕН, 9 октобра. — Цар Руси са војводама, Срђом и Хескијем присијели у 12, 40 сахат: дочекали на станици жељезничкој, од Вилхелма, у проласку до дворца одушевлено поздрављени — Цар обучен у пруској униформи, Вилхелм у Руској Цар је дошао у 2, 30 сахата у Дармштат.

БИОГРАД, 9 октобра. — Скупштина изабрала за пресједника Гарашанина, а за подпресједника Рајковића, дво партије опозиционално либералне, намјерава напустити скупштину.

БЕРЛИН, 9 октобра. — „Norddeutsche“ случај визите цара у Дармштат, и Вилхелма у Висбаден, морао је наравно изазвати, посјете царева, које без никаквог церемонијала, имају само карактер интимних фамилијарних веза, двију владара. Одређено је, да идуће године Величанства Њемачка учине званичну посјету Величанствима Руским.

ПРИЗ, 11 октобра. — Краљ Грчки одуштовао за Беч.

СОФИЈА, 11 октобра. — По захтјеву Стојилова Књаз одобрио распуштање народне скупштине.

БЕЧ, 10 октобра. — Поводом његове сребрне свадбе Бадени примио је телеграф честитања од Цара тврдећи му његово непромјењиво повјерење, Голдуховски повраћа се у Беч.

БИОГРАД, 10 октобра. — Скупштина одложена до 19 новембра пошле досуства Краљева.

ВИСБАДЕН, 10 октобра. — Царско Руска Величанства дошла у Комберг, где их је дочекала царица Фредерик.

ПЕТРОГРАД, 10 октобра. Због прелива Неве страхује се од поплаве.

ОБЈАВА.

Медо Смаилов Оручевић овдашњи трговац изашао је презадужен, због тога се овим позивају сви његови дужитељи, којима је заостао дужан, да поднесу потписатој управи писмене рачуне од чега им и колико дугује.

Који дужитељ не би поднио своја потраживања најдла до 1. Новембра ов. год. после му се неће никакво потраживање у обзир узети.

Подгорица, 28. Септембра 1896.

Број 883.

УПРАВА ВАРОШИ ПОДГОРИЦЕ.

(1—4)

Questo numero del nostro giornale è stampato con inchiostrici della FABBRICA BERGER & WIRTH FIRENZE (Italia).

Овај број нашега листа печатан је мастилом РАДИОНИЦЕ БЕРГЕР и ВИРТ ФИЛОРЕНЦА (Италија).